

SECTION 10. CIVIL SERVICE AND PUBLIC ADMINISTRATION

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-558-7-38>

ADMINISTRATIVE AND LEGAL INSTRUMENTS USED BY ENTITIES IMPLEMENTING THE INSTITUTION OF PROSECUTORS' INDEPENDENCE

АДМІНІСТРАТИВНІ-ПРАВОВІ ІНСТРУМЕНТИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ СУБ'ЄКТАМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНСТИТУТУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ПРОКУРОРІВ

Korniushchenko S. S.

*Postgraduate student of the Educational
and Scientific Institute of Law,
Sumy State University
Sumy, Ukraine*

Корнющенко С. С.

*аспірант
Навчально-науковий інститут права
Сумського державного університету
м. Суми, Україна*

Реформування органів прокуратури, що набуло своїх обертів з прийняттям нині діючого спеціалізованого закону про прокуратуру, продовжується і дотепер, проте на даний час цей процес не завершено, остаточні позитивні наслідки не досягнуто. При цьому, слід наголосити, що забезпечення реалізації засади незалежності прокурорів відбувається шляхом функціонування певного механізму правового регулювання, у тому числі нормотворчого процесу. Саме тому, дослідження адміністративно-правових інструментів забезпечення незалежності прокурорів потребують додаткової поглибленої уваги, зокрема в контексті складової механізму правового регулювання.

Спершу слід визначити, що собою являють адміністративні інструменти в контексті забезпечення незалежності прокурорів.

На думку В. Люх, у сучасній правовій доктрині застосовується широкий підхід до визначення категорії «правові інструменти», за яким під поняттям інструменти слід розуміти весь комплекс засобів правового регулювання та впливу, а також запропоновано конкретні інструменти діяльності публічної адміністрації розкривати через призму системи її інституціонально-функціональних характеристик [1, с. 240–242].

І. Патерило в своїй роботі здійснив обґрунтування необхідності розширення категорії «адміністративні інструменти», модернізувавши їх у «інструменти діяльності публічної адміністрації», під якими потрібно осмислювати «усю сукупність засобів (приймів), які використовуються суб'єктами публічної адміністрації для регулювання суспільних відносин, що виникають у сфері публічного управління» [2, с. 285–287.]. На його переконання, регулювання суспільних відносин може здійснюватися не лише шляхом нормотворчої діяльності, а й за допомогою безпосереднього впливу на конкретних суб'єктів адміністративно-правових відносин.

На переконання О. Сукманової, інструментами публічного адміністрування слід називати зовнішньо виражені засоби (форми), способи та прийоми впливу або методи адміністративної діяльності суб'єктів публічної адміністрації, які становлять механізм публічного адміністрування та сукупно використовуються в межах повноважень суб'єктами публічної адміністрації з метою врегулювання правовідносин у певній сфері [3, с. 330–332].

З урахуванням зазначених доктринальних суджень, можемо визначити, що адміністративно-правові інструменти, що використовуються під час забезпечення незалежності прокурорів є складовою частиною механізму правового регулювання та поєднують зовнішній вираз дій адміністративно-правового направлення, що здійснюються суб'єктами забезпечення незалежності прокурорів, а також включають прийоми та способи впливу на правовідносини сфери гарантування незалежності прокурорів. Реалізацією зазначених форм та методів адміністративно-правового впливу виступають правові норми, покликані створити належні умови для забезпечення функціонування органів прокуратури з урахуванням загальних засад діяльності, передусім незалежності, об'єктивності, законності та верховенства права.

Свою процесуальну діяльність суб'єкти публічної адміністрації у сфері забезпечення незалежності прокурорів здійснюють шляхом реалізації наступних форм (механізмів):

- 1) нормотворча діяльність, яка відображається у виданні певних адміністративно-правових актів (підзаконних нормативно-правових актів та актів індивідуальної дії);
- 2) адміністративно-договорна діяльність;
- 3) здійснення дій матеріально-технічного забезпечення.

В свою чергу, форми публічного управління прийнято класифікувати на правові та неправові. В даному випадку нас більше цікавлять правові норми, які безпосередньо застосовуються в регулюванні питання незалежності прокурорів. Їх розмежування здійснюється

залежно від характеру юридичних наслідків. Серед правових форм публічного управління прийнято виділяти:

- 1) видання правових актів адміністративного управління (підзаконних нормативно-правових актів та актів індивідуальної дії);
- 2) укладання адміністративних договорів;
- 3) здійснення інших юридично значущих дій.

До неправових форм адміністративного управління належать організаційні дії та дії матеріально-технічного характеру [4, с. 4–5].

Можна виділити наступні форми адміністративно-правової діяльності суб'єктів, до повноважень яких належить реалізація гарантії незалежності прокурорів в Україні:

- 1) видання адміністративно-правових актів (нормативного та індивідуального характеру), що є найпоширенішою формою публічної адміністрації серед всіх суб'єктів даного питання (органів прокурорського самоврядування, органів законодавчої та виконавчої влади);
- 2) вчинення інших адміністративних дій, які є юридично значущими (наприклад, укладання адміністративного договору).
- 3) здійснення операцій матеріально-технічного направлення (зокрема, матеріально-організаційного забезпечення органів прокуратури, що покладається на Офіс Генерального прокурора, як головного розпорядника бюджетних коштів).

Деякі науковці, розглядаючи категорію адміністративного акту як певні дії, рішення, а також документи, категорію адміністративний договір визначають похідною від адміністративного акту.

На переконання Б. Мельниченко, під поняттям адміністративного акту слід розуміти дії (рішення) суб'єктів публічного управління, що здійснюються в межах їх повноважень, визначених законодавством, у передбачений законом спосіб, які спричиняють юридичні наслідки [5, с. 59]. В якості класифікації адміністративних актів науковець пропонує виділяти серед адміністративних актів: 1) адміністративні нормативні акти, які встановлюють, змінюють чи припиняють норми права, розраховані на широке коло осіб; 2) індивідуальні адміністративні акти, що передбачають конкретні приписи, звернені до окремого суб'єкта чи юридичної особи, застосовуються одноразово і після реалізації вичерпують свою дію; 3) адміністративні договори; 4) адміністративні акти-дії.

Говорячи про реалізацію принципу та гарантій незалежності прокурорів визначеним колом суб'єктів, можемо стверджувати, що в якості форм адміністративного управління застосовуються адміністративні нормативні акти (як підзаконні нормативно-правові акти, так і акти індивідуальної дії), а також адміністративні договори.

Слід звернути увагу, що на думку деяких науковців, процедура реєстрації адміністративних актів як форма управлінської діяльності не потребує окремого виокремлення, оскільки включається в процедуру прийняття адміністративних актів, оскільки адміністративний акт може мати усну або письмову форму, вчинятися у вигляді певних дій, є складовою елементів адміністративної процедури [6, с. 32–35].

Таким чином, механізм правового регулювання, який використовується суб'єктами забезпечення незалежності прокурорів, складається з вищезгаданих адміністративно-правових інструментів, в свою чергу які реалізуються за допомогою прийомів та засобів (методів) впливу на адміністративні правовідносини в правовій сфері функціонування засад діяльності органів прокуратури, з метою створення належних умов щодо самостійного, об'єктивного, законного прийняття рішень прокурорами та виконання повноважень виключно на підставі та у спосіб визначений законом.

Можемо констатувати, що інструменти публічного адміністрування у сфері забезпечення незалежності прокурорів включають способи та засоби зовнішнього відображення адміністративно-правових дій визначених спеціальних суб'єктів, покликаних здійснювати контроль та гарантування дотримання принципу незалежності прокурорів, які втілюються у формі видання підзаконних нормативно-правових актів, актів індивідуальної дії, контрольної-перевірочної (ревізійної) діяльності, економічної та матеріально-технічної діяльності, з метою створення належних умов професійної діяльності прокурорів, унеможливлення стороннього поза процесуального впливу на них, реалізацію інституційної діяльності щодо дотримання морально-етичних правил, організацію загальноєвропейських стандартів діяльності прокурорів, у тому числі з метою забезпечення дотримання прав та свобод людини та громадянина та прийняття рішень виключно на підставі діючого законодавства та безстороннього дослідження та оцінки доказів.

Література:

1. Люх В. В. Інструменти адміністративно-правового забезпечення фінансової-безпеки держави. *Юридична наука*. 2020. № 2 (104). С. 237–247.
2. Патерило І. В. Інститут інструментів діяльності публічної адміністрації у системі адміністративного права України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 283–289.
3. Сукманова О. Публічне адміністрування охорони права власності в Україні : дис. ... докт. юрид. наук. Київ, 2019. 559 с.

4. Паладій М. Організаційно-правові форми державного управління сферою інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2011. № 6. С. 3–9.

5. Мельниченко Б. Б. Адміністративний акт як основна форма публічного управління. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. 2021. № 1. С. 57–62.

6. Тимошук В. П. Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії : монографія. Київ : Конус-Ю, 2010. 296 с.